

The Best Practices of Administrators for Moral Development for School under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1

Adirek Yaowong¹ Krisada Ploysri¹ Sansern Hunsan^{1*} and Aungkana Koolnapadol¹

¹ Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: sansern.hun@rru.ac.th

ABSTRACT

This article aimed to study (1) the current state of moral development in educational institutions under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1, and (2) best practices of administrators for moral development in educational institutions under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1. This research employs a mixed-methods approach. The tools used for data collection include a questionnaire on the state of moral development in educational institutions under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1 and focus group discussion questions. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation and content analysis. The study found that 1) the operational level of moral development for school under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1 is generally at a high level. When considered by aspect, it was found that all aspects are at a high level, ranked from highest to lowest as follows: administrators, teachers, school, and students. 2) The study on best practices for administrators to develop morality in educational institutions under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1 found four components: the institution, the administrators, the teachers, and the students. Regarding the institution, it was found that educational institutions should implement policies from the Ministry of Education related to the moral development of teachers and students. For administrators, it was found that they should provide opportunities for teachers to participate in planning and executing training or development programs for teachers and students, reflecting organizational involvement in the moral development of educational institutions. For teachers, it was found that they should cooperate in various training or development programs to enhance teachers' moral character. For students, it was found that they should be diligent and attentive in all subjects taught by teachers, integrating knowledge and morality. Students should apply the knowledge they receive to develop their own moral character.

Keywords: The Best Practices, School Administrators, Moral Development

แนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

อดิเรก เยาววงศ์¹ ฤชญา พลอยศรี¹ สรรเสริญ หุ่นแสน^{1*} และ อังคณา กุลนาคดล¹

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: sonsern.hun@rru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และ (2) แนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการพัฒนาคูณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และข้อคำถามการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับปฏิบัติการในสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคูณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน ด้านสถานศึกษา และด้านผู้เรียน 2) ผลการศึกษาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน โดย (1) ด้านสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรจะต้องดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู และนักเรียนให้มีคุณธรรม (2) ด้านผู้บริหาร พบว่า เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการร่วมกับผู้บริหารเพื่อจัดการฝึกอบรม หรือการพัฒนาครู และนักเรียน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในองค์กรต่อการพัฒนาคูณธรรมในสถานศึกษา (3) ด้านผู้สอน พบว่า ครูควรจะให้ความร่วมมือในการฝึกอบรม หรือการพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างครูให้เป็นผู้มีคุณธรรม (4) ด้านผู้เรียน พบว่า ควรให้ความมือและตั้งใจเรียนในทุกรายวิชาที่ครูมีการสอนแล้วเชื่อมโยงความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน นักเรียนควรนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนให้มีคุณธรรม

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี, ผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนาคูณธรรม

© 2025 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้พฤติกรรมของประชากรปรับเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยทำให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ ด้านคุณภาพการศึกษาของคนไทย คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการศึกษา ความเหลื่อมล้ำโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะของคนไทย ซึ่งระบบการศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จึงได้กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ อีกทั้งให้ความสำคัญกับคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งต้องได้รับการปลูกฝังและบ่มเพาะตั้งแต่วัยเด็กจนเติบโตเป็นพลเมืองของสังคม เพราะหากคนในสังคมเป็นคนดีมีคุณธรรมแล้ว สังคมก็จะมีความสุขแต่ ถ้าคนในสังคมไม่ดีก็จะมีปัญหาวุ่นวายเดือดร้อน (พรพิทักษ์ เข็มบาสัถย์ และ วรณพล พิมพะสาล, 2562)

คุณธรรมจึงเป็นคุณค่าพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทุกมิติ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ ก็จะสามารถขับเคลื่อนโลกสมัยใหม่และผลักดันให้เกิด การพลิกโฉมประเทศ สร้างสังคมไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้ประกาศใช้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อเป็นเครื่องมือในการพลิกโฉมสังคมไทยด้วยการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการทางสังคม ได้แก่ กระบวนการบ่มเพาะจิตใจในทุกช่วงวัยของมนุษย์ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพคน และองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม และกระบวนการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่สะท้อนการมีคุณธรรมในระดับบุคคล อีกทั้งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันอันมาเนื่องจากผลของความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะความเชื่อมโยงด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมที่มาจากสาเหตุของการยึดวัตถุมากกว่าความดี การแข่งขันเพื่อเอาชนะแทนการร่วมมือ การมองคนอื่นเป็นคู่แข่งมากกว่าเป็นพันธมิตร การศึกษาน่าจะให้ทางออกที่ดีต่อปัญหาดังกล่าว และผู้นำด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาน่าจะเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมต่อครู นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคมเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและทิศทางของหน่วยงาน เป็นผู้ที่ดีดลใจในเรื่องสำคัญในการบริหารงานของหน่วยงานดังนั้นผู้บริหารทางการศึกษาควรจะเป็นที่จะพัฒนาการมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในการบริหารงาน (จุฑามาส ศรีทองคำ, 2562)

สอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2566) พบข้อมูลโดยสรุปว่า ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการพัฒนาตน และความไม่เท่าเทียมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญลือ โกมลศรี, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และพงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2564) พบข้อมูลโดยสรุปว่า คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในด้านความซื่อสัตย์ ประหยัด การมีสัมมาคารวะ มีระเบียบวินัยความรับผิดชอบ ขยัน เสียสละ ยังไม่ประสบความสำเร็จ ควรมีการปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าผลของการสร้างคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังคงสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนให้มีการพัฒนาครู และนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนและสังคม

จากบริบทและสภาพปัญหาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยใช้หลักการ วิธีการ เพื่อเสริมสร้างให้ครู และนักเรียน ผู้ที่อยู่ในสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม โดยครูนั้นจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม และนักเรียน ในส่วนของนักเรียนก็จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเป็นอนาคตของประเทศชาติได้ ทั้งนี้เพราะหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง ต่อวิชาชีพ ต่อองค์กร และต่อสังคม ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะนำพาองค์กรหรือการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา และการบริหารสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เพื่อที่จะได้หาแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์เพื่อประยุกต์ การบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,507 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 305 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากนั้นจึงสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยการกำหนดสัดส่วนของประชากร โดยใช้จำนวนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มาเป็นเกณฑ์

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานในสถานศึกษา และครู รวมจำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อย่างน้อย 3 ปี และเป็นผู้ที่ได้รับรางวัลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม โดยยึดหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถามสภาพการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มี 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีสอดคล้อง เท่ากับ 0.60 – 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ได้ค่าดัชนีสอดคล้อง เท่ากับ 0.60 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาโดยจัดทำหนังสือขออนุญาตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจัดส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และมีการประสานงานโดยผ่านระบบออนไลน์ควบคู่กันไปด้วย
- 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

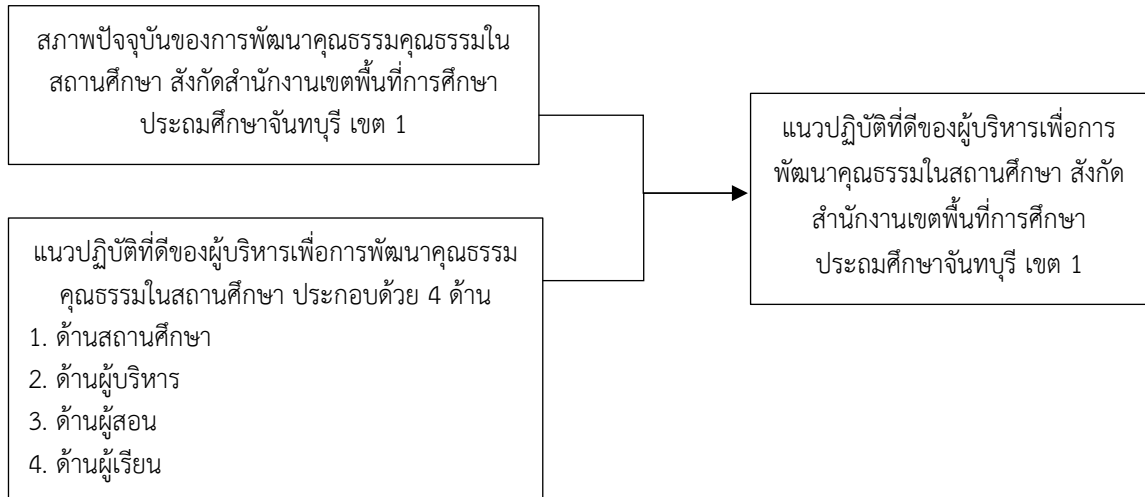
- 1) ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่เพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการในการสนทนากลุ่ม โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาจัดกระทำข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัย แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าระดับ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาดำเนินการจัดกระทำข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปฏิบัติการในสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.48) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.49) ด้านสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.58) และ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.55)

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

แนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยการสนทนากลุ่มเพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ แนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบข้อมูล ดังนี้

2.1 ด้านสถานศึกษา แนวทางปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ด้านสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู และนักเรียนให้มีคุณธรรม ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนให้เป็นไปตามที่ระบบราชการกำหนด รวมถึงการเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติการฝึกอบรม จัดสรร

งบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม รายงานผลการอบรม ถ่ายทอดผลการฝึกอบรมไปยังบุคลากรในสถานศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติภายหลังจากการฝึกอบรม และดำเนินการพัฒนาครู และนักเรียนในทุกรูปแบบเพื่อเสริมสร้างการมีคุณธรรมให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

2.2 ด้านผู้บริหาร แนวทางปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรตรวจสอบความต้องการจำเป็นกับครู และนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการลำดับความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ตรงตามความจำเป็น และสอดคล้องกับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการร่วมกับผู้บริหารเพื่อจัดการฝึกอบรม หรือการพัฒนาครู และนักเรียน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในองค์กรต่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา

2.3 ด้านผู้สอน แนวทางปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ด้านผู้สอน พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้ครูหมั่นศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเพื่อการพัฒนาคุณธรรม ส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญกับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม สนับสนุนให้ครูแสดงตนเพื่อเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียน ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา อีกทั้งสนับสนุนให้ครูเข้ารับการฝึกอบรม หรือการพัฒนาตนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างครูให้เป็นผู้มีคุณธรรม ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูนำความรู้ที่รับจากการอบรมหรือการพัฒนาตนได้รับไปเชื่อมโยงกับบทเรียนที่สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ควบคู่คุณธรรม เกิดการพัฒนาาร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในการมีคุณธรรมในสถานศึกษา

2.4 ด้านผู้เรียน แนวทางปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการปฏิบัติภายในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น กำชับนักเรียนให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนในทุกรายวิชาที่ครูมีการสอนแล้วเชื่อมโยงความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนให้มีคุณธรรม โดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการมีคุณธรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา อีกทั้งยกย่องการมีคุณธรรมเพื่อแผ่ขยายไปยังเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่เป็นชุมชนที่มีประชากรที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีคุณธรรม

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ระดับปฏิบัติการในสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน ด้านสถานศึกษา และด้านผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารจะเป็นผู้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และของหน่วยงานต้นสังกัดไปปฏิบัติ การดำเนินการในการพัฒนาคุณธรรมผู้บริหารจึงเปรียบเสมือนเป็นผู้ชักนำให้ครูและนักเรียนในสถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายตามที่กำหนด ประกอบกับครูแสดงพฤติกรรมให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติตามตัวอย่างที่ครูได้แสดงออกมา และเมื่อครูมีการเข้าร่วมอบรมเพื่อการพัฒนาตนให้มีคุณธรรม ครูก็จะให้ความร่วมมือเข้ารับการอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียนต่อไป อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน พิจารณาเหตุและผลในการกระทำ ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นที่น่าพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลี มีบุญ (2561) กล่าวโดยสรุปว่า การปฏิบัติในการบริหารองค์การทุกระดับ ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงจะต้องใช้คุณธรรมจริยธรรม เป็นคุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมนุษย์ หรือภายในจิตใต้สำนึก โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัสซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำ ทางกาย วาจา และจิตใจของแต่ละบุคคล โดยการใช้อยู่ในการพิจารณาเหตุผล ว่ากระทำดี หรือเลว ถูกหรือ ผิด ซึ่งการกระทำนั้น

ต้องเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมส่วนรวมประเทศชาติ ซึ่งหากมีคุณธรรมในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง การพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่อไป และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ จันทอง และเกษกนก ดวงชาทม (2566) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฉณิ์ แสงงาม และพรเทพ รุ่งแผน (2567) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการโครงการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการโครงการพัฒนาคุณธรรมนักเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน โดยสามารถอภิปรายผลเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

ด้านสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรจะต้องดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู และนักเรียนให้มีคุณธรรม ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนให้เป็นที่ระบบราชการกำหนด มีการเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติการฝึกอบรม การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม มีการรายงานผล การอบรม การถ่ายทอดผลการฝึกอบรมไปยังบุคลากรในสถานศึกษา มีการประเมินผลการปฏิบัติภายหลังจากการฝึกอบรม ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่ การดำเนินการต่าง ๆ จึงต้องปฏิบัติในรูปแบบของระบบบริหารราชการ ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด คำนึงถึงคุณค่าการพัฒนาองค์กร การมีส่วนร่วมในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน ผลลัพธ์ที่ได้จะต้องเกิดประโยชน์ต่องานในราชการ สอดคล้องกับ ณัฐสุตา ชัยโณม, จักรี ศรีจารุเมธียาณ และสุลลพร นาห้วนิล (2567) กล่าวว่า ระบบราชการจะยึดหลักความมีเหตุมีผล ถูกต้องตามกฎหมายโดยยึดการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายต่าง ๆ มีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนลาภ มากบุญ และนันทินา โชติพิทยานนท์ (2566) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ระบบราชการ 4.0 พบว่า การปฏิบัติงานจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาองค์กร การมีส่วนร่วมในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน

ด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นกับครู และนักเรียน เพื่อต้องการนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาการพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการลำดับความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ตรงตามความจำเป็น และสอดคล้องกับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการสำรวจความต้องการจำเป็นจะทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามความต้องการของครูและนักเรียน ส่งผลให้การมีนโยบายปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจะได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ และมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2562) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงของผลที่เกิดขึ้นปลายทางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวกและ เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพกัญญา ไชยปัญญา, วาโร เฟิงส์สวัสดิ์ และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข (2567) ได้วิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นและในแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ครูต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอโดยการเข้าอบรม สัมมนา ทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ในระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน และครูที่อยู่ต่างโรงเรียน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ เพื่อมาพัฒนาตนเอง และนักเรียนอยู่เสมอ มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการที่ทันสมัย

ด้านผู้สอน พบว่า ผู้บริหารควรมีนโยบายให้ครูหมั่นศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเพื่อการพัฒนาคุณธรรม ส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญกับการแสดงพฤติกรรมที่มีคุณธรรม สนับสนุนให้ครูแสดงตนเพื่อเป็นแบบอย่างต่อ

การพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นเมื่อครูประพฤติปฏิบัติสิ่งใดก็จะเป็นที่จดจำของนักเรียน ครูจึงควรเป็นผู้ที่มีความประพฤติแสดงออกเชิงประจักษ์เกี่ยวกับคุณธรรมเพื่อเป็นตัวแบบสำหรับการปฏิบัติตนของนักเรียน สอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565) ระบุว่า ครูควรดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ด้วยการรักษาเกียรติศักดิ์ของความเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งปฏิบัติตน เป็นพลเมืองดีด้วยการเคารพกฎหมาย และมีวินัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรวิลิ้มสกุล และอัญชลี ชยานุวัชร (2563). ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี ระดับชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูควรวางตนให้เหมาะสม และควรประพฤติตนแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

ด้านผู้เรียน พบว่า พบว่า ผู้บริหารควรมีนโยบายในการปฏิบัติภายในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนานักเรียนจะต้องเสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียนโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน หรือการฝึกอบรม ซึ่งจะมีกระบวนการขั้นตอนให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจจนสามารถตระหนักถึงความสำคัญของการมีคุณธรรม และนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมในชั้นเรียนหรือการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาตนให้มีคุณธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พระมหากษัตริย์ องค์สิริ (2561) กล่าวว่า การสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น กระบวนการเรียนรู้สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยการสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพราะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสามารถสร้างให้เกิดได้โดย ผ่านกระบวนการปฏิบัติงาน ทั้งงานส่วนบุคคล และการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดชูวิทย์ อภิไชโย, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ และพระปลัดกิตติ ยุติติโร (2567) ได้วิจัยเรื่องศึกษาผลสำเร็จการปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนหนองโสนวิทยาตำบลขอนแก่น อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนจะต้องสอดแทรก ไปด้วยการพัฒนาเด็กใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักเรียน ด้านกิจกรรมประจำวันพระ ด้านการส่งเสริมวิถิพุทธ และด้านการเรียนการสอน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

แนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน โดยในแต่ละด้านจะต้องมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษามีความจำเป็นต้องใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านข้างต้น เป็นส่วนช่วยในการหนุนเสริมและขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านสถานศึกษา จะเป็นภาพรวมที่แสดงออกถึงบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษาที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และแสดงออกถึงการบริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยหนุนเสริมให้การอบรมพัฒนาคุณธรรมให้กับครูและนักเรียนให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี
2. ด้านผู้บริหาร จะเป็นภาพรวมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรมของสถานศึกษา เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำมาพัฒนาครู และนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษา ให้สามารถเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และนำไปเผยแพร่สู่ชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี
3. ด้านผู้สอน จะเป็นภาพรวมที่แสดงออกถึงการนำแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารที่จะส่งเสริมให้ครูเป็นผู้มีคุณธรรม โดยสนับสนุนให้ครูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมการอบรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนให้มีคุณธรรม และผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมีคุณธรรมให้แก่กันนักเรียน
4. ด้านผู้เรียน จะเป็นภาพรวมที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการมีนโยบายการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับคุณธรรมเพื่อพัฒนานักเรียน มีการกำหนดให้ตัวผู้บริหาร และครู ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในด้านต่างๆ เพื่อให้แก่นักเรียนมีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดในการประพฤติปฏิบัติตนและแสดงออกให้เห็นว่าตนเองเป็นผู้มีคุณธรรม

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ระดับปฏิบัติการในสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน ด้านสถานศึกษา และด้านผู้เรียน

ผลการศึกษาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน โดยด้านสถานศึกษา พบว่า มีการเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติการฝึกอบรม การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม มีการรายงานผลการอบรม การถ่ายทอดผลการฝึกอบรมไปยังบุคลากรในสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นกับครู และนักเรียน เพื่อต้องการนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาการพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ด้านผู้สอน พบว่า ครูควรหมั่นศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเพื่อการมีคุณธรรม ครูควรให้ความสำคัญกับการแสดงพฤติกรรมการมีคุณธรรม เนื่องจากครูจะเป็นตัวอย่างต่อการพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียน ด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม ควรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวปฏิบัติที่ดีไปเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานในระดับสถานศึกษา
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการถอดบทเรียนสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางสำหรับการถอดบทเรียนเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการบริหารงานของสถานศึกษาแต่ละแห่ง
- 1.3 สถานศึกษาในทุกระดับควรนำแนวปฏิบัติที่ดีนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานบริหารของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบแนวทางปฏิบัติที่ดีของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา เพื่อต่อยอดนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยในรูปแบบการพัฒนาเพื่อที่จะได้รูปแบบการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ที่จะเป็นผู้บริหารให้มีแนวปฏิบัติที่ดี ส่งผลต่อการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยเป็นชุดกิจกรรมโดยแบ่งแยกออกเป็น 3 ชุดวิจัย ได้แก่ ชุดวิจัยสำหรับผู้บริหารเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ชุดวิจัยสำหรับครูเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และชุดวิจัยสำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาการรับรู้ในตนเองที่มีต่อคุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ จันทอง และ กฤษณก ดวงชาตม. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 5(1), 398-411.
- จุฑามาส ศรีทองคำ. (2562). คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2019” 15 พฤศจิกายน 2562* (น. 69-77). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณัฐสุตา ชัยโฉม, จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และ ชุติพร นาหวัณิล. (2567). ระบบการบริหารราชการไทย. *วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวสุวิกลิตาราม*, 6(1), 241-247.
- ฉัตรวิ ลิ้มสกุล และ อัญชลี ชยานุวัชร. (2563). แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี ระดับชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาจุฬาราชการ*, 7(1), 132-144.
- ณัฐคนิน แสงงาม และ พรเทพ ฐัฒน. (2567). แนวทางการบริหารจัดการโครงการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(2), 29-41.
- ทิพกัญญา ไชยปัญญา, วาโร เฟิงสวัสดิ์ และ อภิสิทธิ์ สมศรีสุข. (2567). การประเมินความต้องการจำเป็นและในแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 14(1), 13-27.
- บุญลือ โกมลศรี, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และ พงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2564). รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(7), 2993-3007.
- พระปลัดชูวิทย์ อภิโย, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ และ พระปลัดกิตติ ยุติธโร. (2567). ศึกษาผลสำเร็จการปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนหนองโสนวิทยา ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 7(3), 164-169.
- พระมหานันต์ องค์กรศิริ. (2561). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 2(2), 81-90.
- พูนลาภ มากบุญ และ นันทินา โชติพิทยานนท์. (2566)0 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ระบบราชการ 4.0. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 6(1), 19-30.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. จันทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แนวทางในการประพฤติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row, Publishers.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.